

◀ **چطور باید تشخیص می‌دادیم ما قدرت برتر منطقه هستیم؟ شاخص‌ها چه بود؟**

ساده‌ترین روش اندازه‌گیری و مقایسه تولید ناخالص ملی یا رتبه‌بندی علمی و پژوهشی از طریق دانشگاه‌ها و مراکز معتبر پژوهشی و اختراعات و نوآوری یعنی تولید علم بود، که به نظر من در تعیین شاخص‌ها هم ناپختگی کاملی دیده می‌شود و کار تخصصی انجام نشده بود. بیشتر به پشتوانه دولت آقای خاتمی بود که می‌خواست نگاه بلندمدت توسعه‌ای به کشور داشته باشد و مقطعی به موضوعات نگاه نمی‌کردند. اما فردی که بعد از ایشان آمد، تماماً نگاهش راضی کردن موقتی مردم بود، حتی به قیمت اینکه آینده بلندمدت ۲۰ ساله کشور را قربانی کند که کماکان گرفتار آن سیاست‌ها هستیم.

◀ **داگلاس نورث در کتاب «خشونت و نظم‌های اجتماعی» می‌گوید اینکه کشورهای توسعه‌یافته و ثروت زیادی خلق کردند به این معنی نیست که در دوره‌هایی دارای رشدهای بالایی بودند، بلکه بدین معناست که در یک تداوم زمانی مثلاً ۳۰ یا ۴۰ ساله رشدهایی بین ۳ تا ۵ الی ۶ درصد داشتند. یعنی حرکت آنها آرام بود نه ناگهانی. شما چه اندازه با این گزاره موافق هستید؟**

می‌خواهیم به قدرت اول فناوری و علمی و اقتصادی منطقه تبدیل شویم. این فروتنی نشان می‌دهد حداقل اقتضائات ایران شناخته شده بود و با واقعیت ایران مواجه شد و داعیه جهانی نداشتند. اما چه اتفاقی افتاد که بعداً این فروتنی تغییر کرد و با وجود اینکه در برخی زمینه‌ها ناکامی شدیدی داشتیم، داعیه‌های گسترده‌تر شد؟

اینکه می‌خواهید در منطقه اول باشید بیانگر وارد شدن به یک نوع رقابت و هم‌وردی و چشم و هم‌چشمی با همسایگان نیز هست. برای اینکه قدرت اول منطقه بشوید، معنایش این است که دو رقیب منطقه‌ای کنونی شما (عربستان و ترکیه) باید در رده پایین‌تری قرار بگیرند. چنین اتفاقی مثلاً می‌تواند در شرایطی بیفتد که وضعیت شما تغییری نکند و رشدی نیابد، اما وضعیت آنها تغییر کند و پایین‌تر بیاید تا قدرت اولی را حفظ کنید و خیلی ارزشی ندارد. اما مسیر دیگر هم این است که هر سه کشور منطقه‌ای که همسایه هم هستند، دائم رویه رشد باشند و به همدیگر کمک کنند. به تعبیری در منطقه همیاری داشته باشند و سه کشور هرروز و در کنار هم با هم رو به جلو حرکت کنند. در این شرایط حتی اگر کشور سوم باشید، بهتر از این است که بگوییم آن دو رقیب عقب بمانند. به همین دلیل، برای من از اینکه به قدرت اول منطقه تبدیل شویم، نگاه فروتنانه نشان نمی‌داد و به گمانم نوعی برترجویی و فخرفروشی دیده می‌شد.

داشت، اما در ۱۰ سال اخیر دچار حامی‌پروری شد و حزب عدالت و توسعه برای تحکیم جایگاه خود آزادی‌ها را محدود کرد و بسیاری از نیروهای توانمند ترکیه پاکسازی شدند. البته ترکیه بهتر توانست از فرصت‌ها استفاده کند، اما اتفاق خاصی هم نیفتاد. به عقیده من می‌خواستند دوره‌ای برای جامعه یک امیدواری ایجاد کنند، برای همین اقدام به تهیه این چشم‌انداز کردند. اما در کشور ما باید پشتوانه‌ها و زمینه‌های مؤثرتری وجود داشته باشد، به جای اینکه زمان و توان خود را صرف تهیه و تبلیغ یک سند و تاریخ مشخص بکنیم که آن زمینه‌ها و پشتوانه‌ها وجود نداشت.

◀ **در این سند یک فروتنی هم دیده می‌شود مبنی بر اینکه گفته می‌شود**

اینکه می‌خواهید در منطقه اول باشید بیانگر وارد شدن به یک نوع رقابت و هم‌وردی و چشم و هم‌چشمی با همسایگان نیز هست. برای اینکه قدرت اول منطقه بشوید، معنایش اینست که با وجود دو رقیب منطقه‌ای کنونی دیگر (عربستان و ترکیه) شما باید در رده پایین‌تری قرار بگیرید. چنین اتفاقی مثلاً می‌تواند در شرایطی بیفتد که وضعیت شما تغییری نکند و رشدی نیابد، اما وضعیت آنها تغییر کند و پایین‌تر بیاید تا قدرت اولی را حفظ کنید و خیلی ارزشی ندارد

